

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen vuosikertomus 2025 (K 3/2026 vp); eduskunnan hyväksymät lausumat

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on 28.5.2026 pyytänyt oikeusministeriön asiantuntijaa kuultavaksi sekä oikeusministeriön kirjallista lausuntoa koskien hallituksen vuosikertomukseen sisältyviä eduskunnan lausumia työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa ja oikeusministeriötä koskevin osin. Lausunnossa pyydetään esittämään ministeriön kanta ja perustelut lausuman tai kannanoton voimassa pitämiseksi tai poistamiselle.

Yhdenvertaisuuslain noudattaminen työelämää koskevissa asioissa HE 148/2022 vp – EV 189/2022 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivallan työelämän asioissa yhdenvertaisuuslain soveltamisalalla vuoden 2024 loppuun mennessä.

Oikeusministeriö on vuonna 2025 teettänyt selvityksen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivallan mahdollisesta laajentamisesta työelämän asioihin yhdenvertaisuuslain soveltamisalalla. Hallituksen vuosikertomuksessa on todettu, että selvityksen on tarkoitus valmistua tammikuussa 2026.

**Postiosoite
Postadress**

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

**Käyntiosoite
Besöksadress**

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

**Puhelin
Telefon**

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

**Faksi
Fax**

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

**S-posti, internet
E-post, internet**

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Oikeusministeriö täydentää vastaustaan seuraavasti:

Oikeusministeriön tilaama selvitys Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivalta ja yhdenvertaisuuslain osittaisuudistus julkaistiin 5.3.2026 (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-299-8>). Selvityksen kohteena ovat yhdenvertaisuuslain (1325/2014) osittaisuudistuksen vaikutukset, ennen kaikkea yhdenvertaisuusvaltuutetun työelämätoimivallan vaikutukset, sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivallan mahdollinen laajentaminen työelämän asioihin yhdenvertaisuuslain soveltamisalalla.

Selvityksessä tuodaan esille lautakunnan työelämän toimivallan osalta mm. se, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan yhdenmukaisempi toimivalta työelämässä sekä tasa-arvolain että yhdenvertaisuuslain alueella edistäisi valvontajärjestelmän yhdenmukaisuutta ja selkeyttäisi järjestelmän toimintaa. Toimivallan laajentaminen vahvistaisi syrjinnän uhrien oikeussuojaa. Toimivallan laajentaminen todennäköisesti samalla lisäisi työnantajien hallinnollista työtä ja kuluja tapausmäärän kasvaessa.

Yksittäisten henkilöiden oikeussuojan parantamisen näkökulmasta lautakunnan mahdollista toimivaltaa työelämäasioissa ei tulisi selvityksen mukaan rajata. Selvityksessä käsitellään kuitenkin myös vaihtoehtoisia ratkaisumalleja liittyen siihen, miten lautakunnan toimivaltaa voitaisiin laajentaa työelämän asioihin rajatusti esimerkiksi rajaamalla vireillepano-oikeutta tai käsiteltäviä asioita. Selvityksessä tuodaan lisäksi esiin seikkoja, joita toimivaltaa mahdollisesti laajennettaessa tulisi ottaa huomioon, kuten riittävän työelämäasioiden osaamisen varmistaminen, mahdollinen suullisten käsittelyjen tarve, lautakunnan ja työsuojeluviranomaisten toimivallan taroituksenmukainen suhde sekä lautakunnan kasvava työmäärä ja resurssitarve.

Oikeusministeriö katsoo, että lausumassa edellytetty selvitys on toteutettu ja lausuma voidaan siten poistaa.

Lainsäädäntöneuvos Johanna Hautakorpi

Valmiuslain toimivaltuuksien soveltaminen myös Ahvenanmaalla
HE 120/2024 vp – EV 175/2024 vp

Eduskunta edellyttää, että hallitus yhdessä Ahvenanmaan maakunnan kanssa löytää valmiuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä ratkaisun valmiuslain toimivaltuuksien soveltamisesta myös Ahvenanmaalla.

Valtioneuvosto asetti 6. päivänä lokakuuta 2022 työryhmän valmistelemaan valmiuslain kokonaisuudistusta ajalle 6.10.2022–1.3.2025. Työryhmän toimikautta jatkettiin valtioneuvoston päätöksellä 30.6.2025 asti. Marraskuussa 2025 perustettu toinen työryhmä käsitteli ainoastaan eräitä sisäministeriön esiin nostamia laajamittaiseen maahantuloon liittyviä kysymyksiä. Asettamispäätöksen mukaisesti valmistelussa asetettiin Ahvenanmaan maakunnan kanssa neuvottelumekanismi selkeyttämään valmiuslain soveltamiseen sekä poikkeusolojen käyttöönoton hallintaan liittyvää toimivallan jakoa Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan välillä.

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi on ollut lausuntokierroksella 17.12.2025–27.2.2026. Ehdotuksessa käsitellään valmiuslain soveltamista Ahvenanmaalla laajasti sekä perusteluissa että pykäläkohtaisissa perusteluissa. Tarkoituksena on, että poikkeusolojen tehtäviä siirretään maakunnalle sopimusasetuksella siltä osin kuin se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi ja siitä päästään yhteisymmärrykseen maakunnan kanssa. Keskusteluita Ahvenanmaan maakunnan kanssa on myös jatkettu.

Viimeisin työryhmä Ahvenanmaan itsehallintolain uudistamista varten on asetettu ajalle 3.2.2025–31.1.2026 (Ahvenanmaan itsehallintolain uudistaminen – Oikeusministeriö). Työryhmän toimikautta pidennettiin 2.3.2026 asti. Työryhmä käsitteli myös varautumiseen ja valmiuteen liittyviä muutostarpeita itsehallintolaissa. Työryhmän mietintö on lausuntokierroksella 12.5–4.8.2026. Mietinnössään työryhmä suosittelee, että poikkeusolojen sääntelyyn ja siihen liittyviin lainsäädäntövaltaan ja toimivaltaan hallintoasioissa palataan.

Lainsäädäntöneuvos Corinna Tammenmaa